

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУСПІЛЬСТВА У СВІТІ ПОЛІТИЧНОГО ВИМІРУ

В. Адрущенко, Б. Холод

*Київ, Міністерство освіти
України*

Україна нині вступила в принципово новий етап утвердження незалежності - етап конструктивної роботи. Широка й емоційна хвиля підтримки Акту 1991 року виконала свою функцію, потребою сьогодення стали творчий розум, організованість, відповідальність, вміння висунути конструктивні пропозиції та реалізувати їх.

Хоч побудова нових економічних відносин й формування стійкого становища господарства України на ринках Європи і світу далекі від завершення, все відчутніші позитивні плоди демократизації всіх аспектів діяльності нашого суспільства. Ми, освітяни, радіємо першим ознакам відновлення визнання цінності інтелекту: набагато ґрунтовніший науково-теоретичний підготовці законопроектів у Парламенті, підвищенню попиту на професіоналів на всіх щаблях державного механізму та в приватних структурах, появі низки продуманих указів Президента у царині реформування освіти, науки і культури. Після періоду вимушеного спаду розпочали зростати конкурси як на перші курси вищих навчальних закладів, так і в аспірантуру і докторантуру.

Пекучою проблемою лишається створення ефективного механізму фінансового і матеріального забезпечення системи нашої освіти, насамперед, вищої. У минулі часи протягом кількох п'ятирічок кількість студентів на території України була практично незмінною, як і обсяги щорічного капітального будівництва нових навчальних площ, гуртожитків та допоміжних приміщень. Винятком з цього правила був лише все зростаючий приплив в СРСР студентів-іноземців з соціалістичних країн та країн, що розвиваються. Не видається надто дивною в політичному аспекті та обставина, що за збереження у себе практично всього обсягу закордонних контактів, Москва вважала вигідним скеровувати в українські підготовчі факультети і вищі навчальні заклади понад половину всіх студентів-іноземців.

На початок 1991 року в 124 вищих навчальних закладах Ук-

раїни навчалось майже 30000 студентів-іноземців, але зі зникненням старої системи фінансування й економічною і фінансовою кризою в Україні їх кількість розпочала швидко зменшуватися. Ми вважаємо це явище негативним, адже за правильної організації залучення і навчання іноземців, за створення сучасної системи надання закордонним клієнтам інших освітніх чи наукових послуг, можна не лише мати великий інтелектуальний і моральний зиск від інтернаціоналізації нашої вищої освіти до середнього для Західної Європи рівня, але й отримати серйозне додаткове джерело фінансування вищих навчальних закладів. Поки-що поширення правдивої інформації про високий потенціал наших університетів, академій та інститутів майже не організоване, ми не використовуємо досвіду Франції, Німеччини, Великобританії, США. Слід створити спеціалізовані структури (чи істотно розширити існуючі шляхом реформування), завданням яких стали б пошуки і допомога тим іноземцям, які бажали б отримати вищу освіту у нас. Аналіз свідчить, що ми цілком конкурентноздатні на цьому ринку. Поки-що його засвоюють приватні фірми й асоціації, залишаючи у себе чималу частину валюти за посередницьку роль між закордонним чи українським абітурієнтом та вищими навчальними закладами України чи розвинутих західних країн. Окрім Міністерства освіти, роль якого у виконанні цієї пропозиції особливо велика, істотне значення має професійність та активність відділів закордонного співробітництва у тих вищих навчальних закладах України, які мають багаторічний досвід у підготовці спеціалістів для багатьох країн світу.

Другим за важливістю додатковим джерелом самофінансування вищої освіти може стати надання в оренду комерційним структурам частини площ вищих навчальних закладів. На жаль, для його доцільного використання не створено належної законодавчої і правової основи, системи державного контролю за використанням отриманих коштів лише на діяльність вищих навчальних закладів, що виключило б сучасні зловживання, перетворило б це джерело фінансових і матеріальних ресурсів у постійний сектор діяльності ВНЗ.

Аналіз свідчить, що є й інші варіанти залучення додаткових коштів у вищу освіту, зокрема, скорочення частини витрат на її

існування. Як приклад, вкажемо гуртожитки, діяльність яких в сучасних умовах часто є джерелом прикрощів і для їх мешканців, і для керівників вищого навчального закладу. Очевидно, що лише частина студентів повинна мати право мешкати там на державні субсидії й оплату, а чимало має бути й таких, що самі повинні платити за місце й систему обслуговування. Правильне впровадження цієї пропозиції не лише створить ще одне нове джерело коштів для ВНЗ, але й може істотно скоротити вандалізм, для усунення наслідків якого у наш час доводиться використовувати й без того надто малий державний бюджет.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

М. Захаров

Суми, Державний університет

Основними принципами організації сучасної освіти є науковість, гуманізм, демократизм, поступовість і безперервність, незалежність від політичних партій, інших суспільних та релігійних організацій.

Важливим елементом раціонального використання цих принципів є розроблена модель спеціаліста, в яку повинні входити: державний стандарт освіти; характеристика освіти; кваліфікаційна характеристика.

Маючи модель спеціаліста і принципи, якими необхідно керуватись, отримуємо можливість прогнозувати розвиток освіти.

Головними напрямками розвитку сучасної освіти є:

У змісті: широке впровадження передових наукових розробок, як своєї країни, так і закордонних у практику викладання; розробка методик (наприклад, наскрізна графічна, комп'ютерна підготовка та інше) для забезпечення принципів поступовості і безперервності; розширення цільової підготовки на замовлення конкретних підприємств і організацій з можливістю вибору дисциплін, які вивчаються, із заданого набору; екологічна спрямованість усіх розділів освіти;